

ODJEL HEMEROTEKE U RAZDOBLJU 1997. - 1999. GODINE

Razdoblje protekle tri godine, čini se, najintenzivnije je od uspostavljanja Odjela davne 1942. godine. Najčešće preseljavan Odjel sa svojim zbirka: Novina, Novinskih izrezaka, Kalendara, Sitnoga tiska, te Kalendara lociran je na jednom mjestu, u prostoru VIII. Bastiona na Trgu Vatroslava Lisinskog, nedaleko matične zgrade Muzeja.

Dobivši potrebnu opremu: police, metalni ormar – ladičar, opremu za čitaonicu, te radni stol i računalo za voditeljicu, Hemeroteke je, premda izdvojena od ostalih muzejskih odjela, okupivši svoje zbirke stekla uvjete za obradu i korištenje građe od strane izuzetno velikog broja korisnika.

Izdvojivši i opremivši prostor spremišta, odlukom o postupnom izmiještanju periodike iz prenapučene Knjižnice, pred djelatnicima (voditeljicom Odjela, te tehničarima Muzeja) je još dug posao preseljavanja nekoliko tisuća primjeraka. Dakako, uz uvjet ostanka Odjela u ovim prostorima.

Djelovanje Odjela možemo podijeliti u: redovito upisivanje građe u Knjigu ulaska, te inventiranje, rad sa strankama, izložbenu aktivnost, sudjelovanje na stručnim skupovima, te publiciranje u stručnim glasilima.

1997. GODINA

120. obljetnica Muzeja Slavonije obilježena je prigodnom izložbom *Blago Muzeja Slavonije* koja je ujedno i priprema za budući stalni postav Muzeja, te znanstvenim skupom *Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj*. Na ovoj izložbi predstavljeni su i najznačajniji predmeti iz pojedinih zbirki Odjela hemeroteke: kratki pregled osječkog dnevnog tiska oslikao je Zbirku novina, Sitni tiskak razdoblja, ponajviše između dva rata, predočio je šarenilo kulturnih te privrednih događanja u Osijeku zabilježenih na efemerim tiskovinama (pozivnicama, reklamnim lecima, programima...), Zbirkom plakata predstavljen je tek djelić bogate zbirke – kazališnim plakatima na svili, secesijskim ostvarenjima, te najavama negdašnjih ka-

zališnih i kino predstava. Zbirka kalendara tek je dotaknuta pojedinim primjercima ovih prebogatih izvora podataka za našu zavičajnu prošlost.

Izložba je popraćena iscrpnim katalogom u kojoj je pregledom izložaka, te kratkom poviješću predstavljena i Hemeroteke.

Izložba *Kazališni plakati i cedulje* otvorena u prigodi obilježavanja Dana grada u Hrvatskom narodnom kazalištu. Uz dio građe Arhiva HNK dala je pregled djelovanja Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku od njegova utemeljenja 1907. godine do danas kroz plakat kao obavjesni, ali i likovni predložak pojedine predstave. Temelj ove izložbe činili su kazališni plakati Hemeroteke Muzeja Slavonije. Uz izložbu je tiskan i katalog u suradnji HNK i Muzeja Slavonije koji potpisuju Ljubomir Stanojević i Marina Vinaj.

U Osječki zbornik 22 – 23, objelodanjen tijekom 1997. godine, uvršten je i rad pod nazivom *Branislav – prve osječke novine na hrvatskom jeziku*. Rad analizira kratko izlaženje prvog glasila na hrvatskom jeziku u Osijeku u koje vrijeme (1878. – 1879.) prevladavaju tiskovine na njemačkom jeziku.

Osječki zbornik je distribuiran na više stotina adresa u Hrvatskoj i Europi. Posao ažuriranja adresa, te slanja i održavanja međuknjižnične razmjene obavile su voditeljice Knjižnice i Hemeroteke.

1998. GODINA

Prostor Hemeroteke na drugom katu VIII. Bastiona na Trgu Vatroslava Lisinskog, objedinio je konačno svoje zbirke na jednom mjestu. Ponajviše je to važno za Zbirku novina, koja i traži najviše prostora, tako da spremište zauzimaju uvezi novina.

Tijekom 1998. godine nabavljena je oprema za čitaonicu Hemeroteke - stol i stolice za korisnike, te fotokopirni (reparirani) stroj. Odjel je dobio i računalo, a nabavljena je oprema i za sobu voditeljice.

Konačno su korisnici građu mogli koristiti u prostoru u kojem se ona i čuva. Građa se, naime, prije na-

Slika 1. Izložba Povijest osječkih novina u Muzeju Slavonije

bavke opreme, prenosila i po potrebi kopirala u matičnoj zgradi na Trgu sv. Trojstva.

Grada Hemeroteke, a posebno novine često se koriste. Tijekom 1998. godine organizirano su građu koristili studenti Pedagoškog fakulteta - Odjela kroatistike, te Odjela germanistike za svoje seminarske radove. Novine koriste i brojni drugi istraživači, što, dakako šteti posebno starim izdanjima. Građu, barem onu prošlostoljetnu valjalo bi laminirati, mikrofilmirati ili pak snimiti na CD, te uz pomoć čitača ili računala dati na korištenje. Uz ograničena sredstva novine se ipak redovito uvezuju (*Glas Slavonije, Vijenac, Hrvatsko Slovo*), te prevezuju - najugroženiji uvezi (*Die Drau, Slavonische Presse, Narodna obrana, Hrvatski list*)

Izložbom *Povijest osječkih novina 1848. – 1945.* Hemeroteka Muzeja Slavonije predstavila je svoju najznačajniju zbirku. Priča o osječkim glasilima tijekom gotovo jednog stoljeća ispričovijedana je tiskanim i slikovnim materijalom na izložbi koju je u suradnji voditeljice Odjela osmislila dipl. ing. Sanja Semenčić.

Više od trideset najznačajnijih izdanja na njemačkom i hrvatskom jeziku predstavljeno je i u katalogu koji je tiskan uz izložbu koja je naišla na izuzetan odaziv posjetitelja.

Tijekom 1998. nastavljeno je redovito upisivanje u Knjigu ulaska, te inventiranje građe. Obim građe u Hemeroteci, a dakako i u Knjižnici, nepostojanje adekvatnog programa za obradu periodike, a posebno efemerne građe stvara velike probleme glede ažurnosti evidentiranja građe.

Revizija posudbi i evidencija muzejskih tiskovina po odjelima započela je tijekom 1998. godine. U suradnji s voditeljima odjela, te muzejskim tehničarima stvorit će se konačan popis kako knjiga, tako i periodike koju koriste stručni djelatnici Muzeja.

U broju 1-2 *Informatike museologice iz 1998.* godine posvećenom muzejskim knjižnicama objavljen je rad Marine Vinaj *Hemeroteka Muzeja Slavonije*, u kojem je predstavljen Odjel, te njegove zbirke.

1999. GODINA

Hemeroteka je tijekom 1999. godine ispunila svoje prostore policama. Tri prostorije u VIII. Bastionu, te slobodni prostor spremišta ispunjeni su metalnim policama. Kako bi se rasteretila Knjižnica u matičnoj zgradi započelo se s izdvajanjem periodike i preseljenjem u spremište Hemeroteke. Nabavljen je i metalni ladičar za zbirku plakata, te se započelo s preslagivanjem građe na nove police. Hemeroteka, a i Knjiž-

Slika 2. Izložba Povijest osječkih novina u Gradskom muzeju Vukovar

nica, dobili su opremu i prostor dovoljan za buduće bogaćenje fonda.

Započelo se s izradom kataloga izdvojene periodike za potrebe korisnika.

Tijekom 1999. na zahtjev Ministarstva kulture obavljen je dio revizije muzejskog fonda. Hemeroteka Muzeja Slavonije obavila je reviziju Zbirke novina kojom je ustanovljeno da Zbirka broji 378 naslova novina, od toga 234 naslova osječkih novina, te 142 naslova izdanja tiskanih izvan Osijeka. Ukupno se u Zbirci nalazi 3525 primjeraka, od toga je 2070 uveza.

317 naslova je inventirano, tj. posjeduju inventarne kartice, dok je neinventirano 50 naslova (300 komada). Napomenuto je i loše stanje pojedinih uveza, te nužna intervencija glede njihove zaštite.

Izložba *Povijest osječkih novina 1848. – 1945.* godine gostovala je tijekom 1999. godine u Gradskom muzeju Vukovar, Muzeju grada Iloka, te u našičkom Muzeju. Dio izložbenog materijala postavljen je na

štanu Muzejskog dokumentacijskog centra na izložbi knjiga *Interliber 1999*.

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske u sklopu velikog međunarodnog bibliografskog projekta pod nazivom *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa* koji je imao za cilj popisati tiskovine na njemačkom jeziku izašle do početka 20. stoljeća, obratilo se i Muzeju Slavonije sa zahtjevom uvida u ovaj dio fonda. Na izradi ovog popisa sudjelovale su voditeljica Knjižnice mr. sc. Vesna Burić, te voditeljica Hemeroteke Marina Vinaj izdvojivši i popisavši sva izdanja koja posjeduje Knjižnica, te Hemeroteka Muzeja Slavonije. Ukupno je izdvojeno 9.592 bibliografske jedinice.

Treće savjetovanje *Arhivi, knjižnice, muzeji* održano je u Rovinju 17. - 19. studenoga u organizaciji Muzejskog društva. Na savjetovanju je pročitano priopćenje pod nazivom *Hemeroteka Muzeja Slavonije – muzejsko i knjižnično blago* Marine Vinaj. Zbornik radova s ovog savjetovanja trebao bi biti objavljen tijekom sljedeće godine.

Mr. sc. Vesna Burić i Marina Vinaj, sudjelovale su na Stručnom skupu Nijemci i Austrijanci u hrvatskom kulturnom krugu s izlaganjem pod nazivom *Knjižnična i hemerotečna građa na njemačkom jeziku objelodanjena do kraja 19. stoljeća*.

Međunarodni dan muzeja obilježen je svečanom promocijom Zbornika sa stručnog savjetovanja *Osnivači i prvi kustosi muzeja u Hrvatskoj* u pripremi kojeg je sudjelovala i voditeljica Hemeroteke Marina Vinaj.

U sklopu izdavačkog projekta Matice hrvatske - dr. sc. Gorana Rema i mr. sc. Helene Sablić-Tomić - slavonske književnosti – uz pomoć studenata Kroatistike izdvajana je građa za potrebe projekta.

Detaljan plan restauriranja predmeta iz Odjela hemeroteke izrađen je i prosljeđen u sklopu redovitog plana za sljedeću godinu, u nadi da će barem dio najugroženijeg materijala biti saniran.

Tijekom 1999. godine nastavilo se s upisivanjem i inventiranjem građe. Ukupno je u Knjigu ulaska upisano 430 primjeraka hemerotečne građe, od toga je otkupom pristiglo 47 primjeraka, darovano 303, kao obavezni primjerak pristiglo 55 te zamjenom uvedeno 25 primjeraka.

Valja izdvojiti otkup gosp. Zdravka Barića iz Osijeka koji je Muzeju ponudio nekoliko zanimljivih novinskih izdanja koji su izlazili tijekom Drugog svjetskog rata (*Hrvatski krugoval, Naraštaj slobode, Hrvatska krila.*).

Šest osmrtnica iz Zbirke sitnoga tiska posuđeno je Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu za izložbu *Historicizam*.

Djelovanje Odjela hemeroteke intenziviralo se otkako je materijal smješten u nove prostore.

Za nadati se da će prostor i ostati na korištenje Muzeju Slavonije, te izmiještanjem dodatne knjižne građe rasteretiti prostore u matičnoj zgradi.

Marina Vinaj, prof.
voditeljica Odjela hemeroteke